

Lisa 13

VALIKAINE „KEELE- JA KULTUURIÕPE“

Sillamäe Vanalinna Kooli õppekava

Kehtestatud direktori käskkirjaga nr 1-1/2025/1

SISUKORD

1. Kavandamine ja korraldamine.....	3
2. Õppe- ja kasvatus eesmärgid.....	3
3. Õppeaine kirjeldus.....	4
1. klass.....	4
2. klass.....	5
3. klass.....	6
4. klass.....	8
5. klass.....	9

1. KAVANDAMINE JA KORRALDAMINE

Õppeaine	1. klass*	2. klass*	3. klass*	4. klass*	5. klass
Keele- ja kultuuriõpe	35	35	35	35	70

Lihtsustatud õppekava:

3.-9.klass 2t/nädalas, igas klassis 70 tundi

2. ÕPPE- JA KASVATUS EESMÄRGID

Õppeaine eesmärk on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kultuuripädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda emakeelt ja kultuuri kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsustmaailma kultuuriloos. Keele- ja kultuuripädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kultuuriõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised pädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

* vanemate soovil, 1 tunni võrra rohkem lubatud nädalakoormusest

3. ÕPPEAINE KIRJELDUS

Õppeaine toetab eeskätt põhikooliõpilaste emakeele- ja kultuuripädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Põhikoolis pannakse alus õpilaste teadmistele ja oskustele, mis hõlmavad keele variante ning lubavad tulevikus toime tulla eriliigiliste tekstide vastuvõtu ja loomisega. Õppeaines omandatakse keele- ja kultuuriteadmisi ning saadakse erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Igapäevaste ja koolikesksete suhtlustoimingute valdamine valmistab õpilast ette iseseisvaks suhtlemiseks keelekeskkonnas. Eneseväljendus, sealhulgas korrektse kirjakeele valdamine laiendab keele kasutusvaldkonda. Teksti vastuvõtt on aluseks õpioskustele, mistõttu on siin rõhutatud just sobiva lugemisviisi valimist ja enda kui lugeja arengu suunamist. Oluline on eesmärgile vastavalt infot leida ja sirvida, seda hallata ja hinnata ning sellele ka

viidata. Tekstiloomes on rõhk kirjutamise protsessil, mitte ainult tulemusel. Teksti vastuvõtt ja -loome on lõimitud õigekeelsusega.

1. klass

1. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 3) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 4) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 5) loeb ja eristab eri liiki tekste

Õppesisu 1. klass

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Graafika. Foneetika. Ortoepia. Tähestik.

Kirja eelharjutuste sooritamine, joonis- ja kirjatähtede kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia. Sõna kui keeleühik.

Ortograafia ja interpunktsioon. Väike- ja suurtähe kasutamine.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Kirjutamine näidise järgi.

Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Lugemiskogemus. Sobiva lugemisvara leidmine lapsevanema ja õpetajate abiga.

Sõnavara arendamine. Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähega sõna leidmine. Riimuvate sõnade leidmine.

2. klass

2. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 2) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 3) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 4) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 5) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abil
- 6) loeb sobivaid tervikteoseid oma emakeeles, lastekirjandusest sõnastab teksti kohtaküsimusi ja vastab küsimustele;
- 7) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 8) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet
- 9) teab oma emakeeles lastelaule, laste luuluetusi.

Õppesisu 2. klass

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Graafika. Foneetika. Ortoeepia. Tähestik. Emakeele täis- ja kaashäälikute süsteem, hääliku ja tähe suhe. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Vanasõnad, kõnekäänud.

Morfeemika (sõna koostis) **ja morfoloogia.** Nimisõna üldisloomustus. Nimisõnade sugu. Nimisõnade ainsus ja mitmus. Omadussõna üldisloomustus. Omadussõna sugu, arv. Tegusõna üldisloomustus. Eessõna üldisloomustus.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi. Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Lihtsamate sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Tekst. Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus (sissejuhatus).

Tekstilooime. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks.

Lugemiskogemus. Vabalugemiseks sobivate teoste leidmine maailmakirjandusest. Sõnavara arendamine.

3. klass

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 7) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 8) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;

- 9) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 12) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- 13) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 14) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu 3. klass

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslase ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.

Morfeemika (sõna koostis) ja morfoloogia. Nimisõnade käänamine. Omadussõna kääne. Isikulised asesõnad kui sidususvahendid lauses ja tekstis. Tegusõna üldiseloostus. Eessõna üldiseloostus.

Ortograafia ja interpunktsioon. Eessõnade õigekiri. Poolitamisreeglid.

Süntaks Lause põhitunnused. Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas ja arvutis. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi.

Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Tekst. Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste, kava, skeemi, kaardi koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus.

Tekstiloomed. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pildi täiendusena.

Sõnavara arendamine. Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheandusega sõna leidmine. Riimuvate sõnade leidmine.

4. klass

Õpitulemused 4. klassi lõpetaja:

- 1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetiketi norme;
- 2) esitab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
- 3) väljendab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
- 4) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
- 5) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 6) leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
- 7) väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 8) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslasele;
- 9) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;
- 10) sõnastab teksti kohta küsimusi ja avaldab arvamust;
- 11) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
- 12) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 13) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 14) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid;
- 15) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;
- 16) esineb suuliselt, võtab sõna;
- 17) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke.

4. klassi õppesisu

Kirjakeele mõiste. Kõnekultuur.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Mitmetähenduslikud sõnad. Fraseologismid. Morfoloogia ja sõnamoodustus. Nimisõna: käänduvad nimisõnad. Omadussõna iseloomustus. Omadussõnade täis- ja lühivormid. Isikuliste asesõnade käänamine. Tegusõnade pööramine. Süntaks. Sõnaühendi struktuur. Lause. Lause pealiikmed ja kõrvalliikmed. Liht- ja laiendatud laused. Samaliigilised lauseliikmed. Liht- ja liitlause.

Tekst. Tekstiliigid: instruktsioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus. Kommunikatsioon internetis. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema ja peamõtte. Dialoog. Monoloog. Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse väljendamine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine.

5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpetaja:

- 1) järgib oma emakeele tänapäeva kirjakeele ja kõneetiketi norme;
- 2) esitab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
- 3) väljendab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
- 4) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
- 5) leiab oma emakeeles teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
- 6) annab tekstile või seisukohale tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 7) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid maailma lastekirjandusest;
- 8) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;

- 9) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte, sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust;
- 10) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
- 11) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 12) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 13) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;
- 14) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;
- 15) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 16) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.

5. klassi õppesisu

Kirjakeele mõiste. Kõnekultuur.

Tekst. Tekstiliigid: instruktsioon, käsikirjas kirjatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus. Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine